

[studentdate](http://studentdate.ru/organizacionnie-metodi-upravleniya/). – Режим доступа к ресурсу : <http://studentdate.ru/organizacionnie-metodi-upravleniya/>.

7. Методы дисциплинарного воздействия. Увольнение [Электронный ресурс] Официальный сайт ресурса онлайн библиотека PLAM.RU. – Режим доступа к ресурсу : http://www.plam.ru/bislit/upravlenie_personalom_uchebnoe_posobie/p13.php.

8. Балацький Є.О. Бюджетні ризики як дестабілізатор фінансової безпеки обласного бюджету / Є.О. Балацький, С.О. Шпіцглиз // Фінансовий простір. – 2015. – № 2 (18). – С. 279–285.

Стаття надійшла: 20.02.2017 р.

Рецензент: д.держ.упр., проф. Маліков В.В.

Рецензент: д.е.н., доц. Болдуєва О.В. (Запорізький національний університет).

УДК: 332.142.6

JEL Classification: O 10, O 12

ДОСЛІДЖЕННЯ СТРУКТУРИ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ ТА ФОРМАЛІЗАЦІЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ ВИРОБНИЦТВОМ, КАПІТАЛОМ ТА ІНВЕСТИЦІЯМИ ЗА ВИДАМИ ЕКОНОМІЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Карінцева О.І., к.е.н., доцент

Сумський державний університет

Анотація: Розглядається необхідність ефективної реструктуризації економіки України на основі комплексного показника характеристики видів економічної діяльності, значення питомої ваги кожного виду економічної діяльності. В статті розглянуто особливості побудови науково-методичного підходу до причинного моделювання взаємозв'язків виробництва, капіталу та інвестицій в розрізі кожного виду економічної діяльності. Розроблені системи одночасних структурних парних та множинних лінійних регресійних рівнянь, параметри яких характеризують вплив, який ВВП, власний капітал та капітальні інвестиції здійснюють за кожним видом економічної діяльності один на другий та рівень розвитку виробництва, нагромадження капіталу та інвестиційну привабливість. Оцінена економічна (тріада «виробництво, капітал та інвестиції») стійкість кожного виду економічної діяльності за допомогою побудови матриці рефлектора. Проведений практичний розрахунок реальної структури економіки як в статистиці, так і в динаміці. Це дозволило, отримати об'єктивну структуру економіки України зважаючи на різні вектори розвитку кожного виду економічної діяльності. В структурі розглянутих 19-ти видів економічної діяльності найбільша питома вага припадає на переробну промисловість, для якої відносний показник структури складає 24,97%. Приблизно однакова питома вага (від 6 до 7%) припадає на два види економічної діяльності: сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство; добувна промисловість і розроблення кар'єрів. В той же час, найменші значення (менше 1%) в структурі видів економічної діяльності займають: водопостачання; каналізація, поводження з відходами; тимчасове розміщування й організація харчування; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок; надання інших видів послуг.

Ключові слова: види економічної діяльності, причинне моделювання, структура економіки, виробництво, капітал, інвестиції.

RESEARCH OF UKRAINE'S ECONOMY AND FORMALIZATION OF INTERRELATION BETWEEN PRODUCTION, CAPITAL AND INVESTING BY ECONOMIC ACTIVITIES

Oleksandra Karintseva, PhD in Economics, Associate Professor

Sumy State University

Summary: It is defined the necessity the effective restructuring of Ukraine's economy based on integrated indicator of characteristics of kinds of economic activities, the values of the specific weight of each kind of economic activity. The features of scientific and methodological approach to causal modeling of connections between production, capital and investment in the context of each economic activity are considered in the paper. The system of simultaneous structural dual and multiple linear regression equations, which parameters describe the impact that GDP, equity and capital investments have on each economic activity against each other and level of production, capital accumulation and investment attractiveness was developed. Economic stability (triad "production, capital and investment") of each economic activity was estimated by building the matrix reflector. Practical calculation of real economic structure was conducted both in statics and dynamics. This has allowed to get an objective structure of the economy of Ukraine given the different vectors of all kind of economic activity. In the structure of the

considered 19 types of economic activity, the largest share belongs to the processing industry, for which the relative indicator of the structure is 24.97%. Approximately the same proportion (from 6 to 7%) falls on two types of economic activity: agriculture, forestry and fisheries; mining and quarrying. At the same time, the lowest value (less than 1%) in the structure of economic activities is occupied by: water supply; sewerage, waste management; temporary accommodation and catering; art, sport, entertainment and recreation; other types of services.

Keywords: kinds of economic activity, causal modeling, economic structure, production, capital, investment.

Постановка проблеми. Можливість ефективної реструктуризації економіки України неможлива без визначення, на основі комплексного показника характеристики видів економічної діяльності, значення питомої ваги кожного виду економічної діяльності. Тільки за допомогою формування науково-методичного підходу, який би на основі врахування базових векторів розвитку видів економічної діяльності, а саме виробництва, нагромадження капіталу та інвестиційної привабливості, можливо створити необхідне інформаційне забезпечення подальших реформ. Крім того, актуальним постає і формування методичних засад кількісного оцінювання наявних залежностей напрямків функціонування кожного виду економічної діяльності, а саме: розвитку виробництва, нагромадження капіталу та інвестиційна привабливість, що дозволить в майбутньому з'ясувати рівень ефективності здійснених перетворень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. В Україні значна увага приділяється дослідженням трансформації структури економіки, подальших перспектив її розвитку та впливу на базові макроекономічні показники. Основними представниками даного напрямку досліджень є: Т.О. Білоброва, Н.Г. Базавлук [1], В.М. Геєць, Л.В. Шинкарук, Т.І. Артьомова [2], І.В. Крючкова [3], О.М. Луцків, М.С. Габрель [4], І.О. Лютий [5], А.П. Павлюк, Д.С. Покришка, Я.В. Белінська [6], Л.В. Шинкарук, І.А. Бевз., І.В. Барановська [7], Є.А. Фукс [8], Ю.М. Чайка [9], Т.П. Шинкоренко [10].

Невирішені раніше частини загальної проблеми. В той же час, актуальним залишається дослідження структури економіки України в межах комплексної характеристики видів економічної діяльності. Крім того, невирішеним є ідентифікація параметрів одночасного взаємозв'язку між виробничою складовою, складовою капіталу та інвестиційною привабливістю видів економічної діяльності України.

Мета дослідження. Розробка науково-методичного підходу до оцінювання взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестицій за видами економічної діяльності та ідентифікація реальної структури економіки.

Основні результати дослідження. Сутність запропонованого дослідження полягає в кількісному оцінюванні варіації та взаємного впливу рівнів розвитку виробництва, нагромадження капіталу та інтенсивності інвестицій за видами економічної діяльності за допомогою структурного моделювання. Крім того, запропонований підхід дозволяє оцінити економічну стійкість кожного виду економічної діяльності, на основі дослідження показників характеристики виробництва, капіталу та інвестицій. Завершальним етапом дослідження є ідентифікація структури реальної економіки за допомогою розрахунку відносного показника структури як за кожен рік розглянутого часового діапазону, так і в динаміці.

Переходячи до адаптації причинного та структурного моделювання до оцінювання взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестицій за видами економічної діяльності та ідентифікація реальної структури економіки, розглянемо наступну послідовність формалізації відповідного науково-методичного підходу:

Сутність першого етапу, полягає у визначенні напрямків оцінювання видів економічної діяльності, зборі статистичної інформації в розрізі обраних напрямків, а також формування ознакового простору причинного моделювання. Отже, види економічної діяльності запропоновано розглядати за класифікацією КВЕД від 2010 р., а їх характеристику в розрізі виробництва, капіталу та інвестування здійснювати згідно наступної логіки:

- виробнича складова описується за допомогою ВВП, як максимально комплексного показника, що включає в себе обсяг виробленої продукції;
- складова капіталу описується за допомогою показника власний капітал, що включає зареєстрований капітал, додатковий капітал, резервний капітал, нерозподілений прибуток (непокритий збиток), неоплачений та вилучений капітал;
- інвестиційна складова характеризується обсягом капітальних інвестицій, тобто, це складова, яка характеризує інвестиційну привабливість виду економічної діяльності.

В якості часового діапазону дослідження обрано період з 2010-2015 роки в розрізі річних даних.

Другий етап полягає в ідентифікація явних та латентних екзогенних та ендогенних змінних причинного моделювання взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестиційної привабливості за видами економічної діяльності, а також формування системи одночасних структурних парних та множинних лінійних регресійних рівнянь, параметри яких характеризують вплив, який ВВП, власний капітал та капітальні інвестиції здійснюють за кожним видом економічної діяльності один на одній та рівень розвитку виробництва, нагромадження капіталу та рівень інвестиційної привабливості. Для формалізації даного етапу розглянемо, в якості наочного прикладу, такі види економічної діяльності як сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство; добувна промисловість і розроблення кар'єрів; переробна промисловість, будівництво. Обрання для практичної реалізації, вищезазначених видів економічної діяльності, обумовлено тим, що вони займають найбільшу питому вагу в структурі економіки України. Проте в межах інших видів економічної діяльності, кінцеві результати розрахунків також будуть приведені.

Так, на даному етапі в якості явних змінних обрано: в розрізі сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства (VIROBSG - ВВП у фактичних цінах; CAPITSG - власний капітал; INVESTSG - капітальні інвестиції); в розрізі добувної промисловості і розроблення кар'єрів (VIROBDP - ВВП у фактичних цінах; CAPITDP - власний капітал; INVESTDP - капітальні інвестиції); в розрізі переробної промисловості (VIROBPP - ВВП у фактичних цінах; CAPITPP - власний капітал; INVESTPP - капітальні інвестиції); в розрізі будівництва (VIROBB - ВВП у фактичних цінах; CAPITB - власний капітал; INVESTB - капітальні інвестиції). Переходячи до визначення латентних змінних, зазначимо, що в якості неявної латентної ендогенної змінної обрано VIROB – рівень розвитку виробництва, в той час, як в якості латентних екзогенних змінних – CAPIT – нагромадження капіталу та INVEST – інвестиційну привабливість (рис. 1).

	Оценки модели (ТаблицаSGSTANTARTIZ.sta)			
	Оценка Параметра	Стандартн. Ошибка	T Статистика	Вероятн. Уровень
(VIROB)-1->[VIROBSG] (DELTA1)-->[VIROBSG] (DELTA1)-2-(DELTA1)	1,000	0,316	3,162	0,002
(CAPIT)-->[CAPITSG] (INVEST)-->[INVESTSG] (EPSILON1)-->[CAPITSG] (EPSILON2)-->[INVESTSG]	0,000	0,000		
(EPSILON1)-3-(EPSILON1) (EPSILON2)-4-(EPSILON2) (ZETA1)-->(CAPIT) (ZETA2)-->(INVEST)	0,000	0,000		
(ZETA1)-5-(ZETA1) (ZETA2)-6-(ZETA2)	0,094	0,059	1,581	0,114
(VIROB)-7->(CAPIT) (VIROB)-8->(INVEST) (CAPIT)-9->(INVEST)	0,952	0,331	2,878	0,004
	0,584	0,366	1,595	0,111
	0,383	0,000		

Рисунок 1 – Результати структурного моделювання взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестиційної привабливості в розрізі сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства

Отже, враховуючи введені умовні позначення побудуємо систему структурних рівнянь взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестиційної привабливості в розрізі сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства на основі даних рисунку 1:

$$\left\{ \begin{array}{l} VIROBSG = VIROB \\ CAPITSG = CAPIT \\ INVESTSG = INVEST \\ CAPIT = 0.952 \cdot VIROB + 0.094 \\ INVEST = 0.584 \cdot VIROB + 0.383 \cdot CAPIT \end{array} \right. \quad (1)$$

На основі системи рівнянь (1) можна зробити висновки: 1) зростання (зменшення) ВВП на 1 млн. грн. супроводжується зростанням (зменшенням) рівня розвитку виробництва в розрізі сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства на 1%; 2) прямий напрямок впливу спостерігається в розрізі варіації власного капіталу на 1 млн грн та рівня розвитку капіталу на 1%, а також капітальних інвестицій на 1 млн грн та рівня розвитку інвестицій на 1%; 3) зростання рівня розвитку виробництва на 1% супроводжується зростанням рівня нагромадження капіталу на 0,952%, тобто спостерігаються менші темпи зростання капіталу у порівнянні з виробництвом; 4) прямий напрямок впливу характерний і для виробництва та капіталу в розрізі впливу на рівень інвестиційної привабливості, так при зростанні виробництва та капіталу на 1% рівень інвестиційної привабливості зростає відповідно на 0,584% та 0,383 відповідно.

Переходячи до результатів структурного моделювання в розрізі добувної промисловості і розроблення кар'єрів, розглянемо рисунок 2 як базу для формалізації відповідної системи одночасних рівнянь.

	Оценки модели (Таблица DPSTANTARTIZ.sta)			
	Оценка Параметра	Стандартн. Ошибка	T Статистика	Вероятн. Уровень
(VIROB)-1->[VIROBDP]	0,577	0,000		
(DELTA1)-->[VIROBDP]				
(DELTA1)-2-(DELTA1)	0,667	0,632	1,054	0,292
(CAPIT)-->[CAPITDP]				
(INVEST)-->[INVESTDP]				
(EPSILON1)-->[CAPITDP]				
(EPSILON2)-->[INVESTDP]				
(EPSILON1)-3-(EPSILON1)	0,322	0,000		
(EPSILON2)-4-(EPSILON2)	0,500	0,000		
(ZETA1)-->(CAPIT)				
(ZETA2)-->(INVEST)				
(ZETA1)-5-(ZETA1)	0,190	0,990	0,192	0,848
(ZETA2)-6-(ZETA2)	0,011	0,673	0,016	0,987
(VIROB)-7->(CAPIT)	0,698	0,835	0,836	0,403
(VIROB)-8->(INVEST)	0,500	2,973	0,168	0,866
(CAPIT)-9->(INVEST)	0,271	3,452	0,079	0,937

Рисунок 2 – Результати структурного моделювання взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестиційної привабливості в розрізі добувної промисловості і розроблення кар'єрів

Отже, враховуючи введені умовні позначення побудуємо систему структурних рівнянь взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестиційної привабливості в розрізі добувної промисловості і розроблення кар'єрів а на основі даних рисунку 2:

$$\left\{ \begin{array}{l} VIROBDP = 0.577 \cdot VIROB + 0.667 \\ CAPITDP = CAPIT + 0.322 \\ INVESTDP = INVEST + 0.500 \\ CAPIT = 0.698 \cdot VIROB + 0.190 \\ INVEST = 0.500 \cdot VIROB + 0.271 \cdot CAPIT + 0.011 \end{array} \right. \quad (2)$$

На основі системи рівнянь (2) можна зробити висновки щодо взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестиційної привабливості в розрізі добувної промисловості і розроблення кар'єрів: зростання рівня розвитку виробництва на 1% супроводжується зростанням рівня нагромадження капіталу на 0,698%, тобто спостерігаються менші темпи зростання капіталу у порівнянні з виробництвом; 4) прямий напрямок впливу характерний і для виробництва та капіталу в розрізі впливу на рівень інвестиційної привабливості, так при зростанні виробництва та капіталу на 1% рівень інвестиційної привабливості зростає відповідно на 0,500% та 0,271 відповідно.

Переходячи до результатів структурного моделювання в розрізі переробної промисловості та будівництва, розглянемо рисунок 3 як базу для формалізації відповідної системи одночасних рівнянь.

	Оценки модели (ТаблицаPPSTANTARTIZ.sta)			
	Оценка Параметра	Стандартн. Ошибка	T Статистика	Вероятн. Уровень
(VIROB)-1->(VIROBPP)	1,000	0,316	3,162	0,002
(DELTA1)->(VIROBPP)				
(DELTA1)-2-(DELTA1)	0,000	0,000		
(CAPIT)->(CAPITPP)				
(INVEST)->(INVESTPP)				
(EPSILON1)->(CAPITPP)				
(EPSILON2)->(INVESTPP)				
(EPSILON1)-3-(EPSILON1)	0,000	0,000		
(EPSILON2)-4-(EPSILON2)	0,500	0,000		
(ZETA1)->(CAPIT)				
(ZETA2)->(INVEST)				
(ZETA1)-5-(ZETA1)	0,924	0,000		
(ZETA2)-6-(ZETA2)	0,000	0,000		
(VIROB)-7->(CAPIT)	0,275	0,439	0,628	0,530
(VIROB)-8->(INVEST)	0,579	0,376	1,538	0,124
(CAPIT)-9->(INVEST)	0,499	0,329	1,516	0,129

	Оценки модели (ТаблицаBSTANTARTIZ.sta)			
	Оценка Параметра	Стандартн. Ошибка	T Статистика	Вероятн. Уровень
(VIROB)-1->(VIROBB)	1,000	0,316	3,162	0,002
(DELTA1)->(VIROBB)				
(DELTA1)-2-(DELTA1)	0,000	0,000		
(CAPIT)->(CAPITB)				
(INVEST)->(INVESTB)				
(EPSILON1)->(CAPITB)				
(EPSILON2)->(INVESTB)				
(EPSILON1)-3-(EPSILON1)	0,000	0,000		
(EPSILON2)-4-(EPSILON2)	0,500	0,000		
(ZETA1)->(CAPIT)				
(ZETA2)->(INVEST)				
(ZETA1)-5-(ZETA1)	0,438	0,000		
(ZETA2)-6-(ZETA2)	0,000	0,000		
(VIROB)-7->(CAPIT)	-0,750	0,379	-1,978	0,048
(VIROB)-8->(INVEST)	0,573	0,511	1,121	0,262
(CAPIT)-9->(INVEST)	-0,454	0,478	-0,950	0,342

Рисунок 3 – Результати структурного моделювання взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестиційної привабливості в розрізі переробної промисловості та будівництва

Отже, враховуючи введені умовні позначення побудуємо систему структурних рівнянь взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестиційної привабливості в розрізі переробної промисловості та будівництва на основі даних рисунку 3:

$$\left\{ \begin{array}{l} VIROBPP = VIROB \\ CAPITPP = CAPIT \\ INVESTPP = INVEST + 0.500 \\ CAPIT = 0.275 \cdot VIROB + 0.924 \\ INVEST = 0.579 \cdot VIROB + 0.499 \cdot CAPIT \end{array} \right. \quad (3)$$

$$\left\{ \begin{array}{l} VIROBPP = VIROB \\ CAPITPP = CAPIT \\ INVESTPP = INVEST + 0.500 \\ CAPIT = -0.750 \cdot VIROB + 0.438 \\ INVEST = 0.573 \cdot VIROB - 0.454 \cdot CAPIT \end{array} \right.$$

Аналізуючи системи рівнянь (3) зазначимо, що в розрізі переробної промисловості спостерігаються тенденції, подібні до описаних вище сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства; добувної промисловості і розроблення кар'єрів. В той же час, заслуговує на увагу дослідження тенденції будівництва. Так, зростання рівня розвитку виробництва на 1% супроводжується зменшенням рівня нагрома-

дження капіталу на 0,750%, підтверджуючи обернений зв'язок. Це цілком логічно зважаючи на специфіку діяльності, тобто із завершенням будівництва капітал фірм зменшується. Крім того, обернений зв'язок спостерігається також і в розрізі варіації інвестиційної привабливості під впливом капіталу в обсязі 0,454%. Дана тенденція також характерна тільки для будівництва, оскільки збудовані споруди, як результат діяльності будівної галузі збільшує інвестиційну привабливість підприємств, а недобудовані збільшуючи капітал, викликають інвестиційні ризики.

На основі, проведеного вище аналізу результатів структурного моделювання, справедливо стверджувати про адекватність побудованої моделі.

Систематизацію результатів причинного моделювання взаємозв'язків виробництва, капіталу та інвестиційної привабливості в розрізі кожного виду економічної діяльності представимо в таблиці 1.

Таблиця 1 – Результати причинного моделювання взаємозв'язків виробництва, капіталу та інвестиційної привабливості в розрізі кожного виду економічної діяльності

Вид економічної діяльності	(VIROB)-7- >(CAPIT)	(VIROB)-8- >(INVEST)	(CAPIT)-9- >(INVEST)
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	0,952	0,584	0,383
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	0,698	0,500	0,271
Переробна промисловість	0,275	0,579	0,499
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	0,592	0,036	0,961
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	1,000	0,465	0,267
Будівництво	-0,750	0,573	-0,454
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	-0,621	0,518	0,848
Транспорт, складське господарство, пошта та кур'єрська діяльність	0,976	0,878	-1,068
Тимчасове розміщення й організація харчування	-0,725	0,747	0,797
Інформація та телекомунікації	1,132	0,835	-0,064
Фінансова та страхова діяльність	1,000	-0,942	1,848
Операції з нерухомим майном	-0,159	0,227	0,320
Професійна, наукова та технічна діяльність	0,596	-0,404	-0,164
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	-0,462	0,951	0,304
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	-0,843	1,271	1,088
Освіта	1,000	0,875	-0,058
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	0,703	0,474	-0,076
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,950	0,849	-0,700
Надання інших видів послуг	1,000	0,728	0,199

В межах третього етапу реалізації науково-методичного підходу до визначення взаємозв'язку виробництва, капіталу, інвестиційної привабливості за видами економічної діяльності відбувається оцінювання економічної стійкості кожного з цих видів. Дослідження економічної стійкості буде відбуватись також на основі вже обраних трьох показників характеристик економічних видів діяльності: ВВП, власний капітал, капітальні інвестиції. Для реалізації даного етапу пропонується побудувати матрицю рефлексор, елементи якої свідчать про стійкість чи нестійкість розглянутої системи під впливом варіації окремих збуджуючих чинників. Так, якщо елементи матриці рефлексора характеризуються незначною варіацією відносно один одного та нульового значення, це є

свідченням економічної стійкості. На прикладі таких видів економічної діяльності як сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство; добувна промисловість і розроблення кар'єрів; переробна промисловість, будівництво (рисунки 4) можна зробити висновок про стійкість розглянутих триад «виробництво, капітал, інвестиційна привабливість» в розрізі зазначених видів економічної діяльності.

		Рефлектор (ТаблицяSGSTANTARTIZ.s)		
		VIROBSG	CAPITSG	INVESTSG
VIROBSG		-0,000	-0,000	-0,484
CAPITSG		0,000	0,000	-0,318
INVESTSG		0,000	-0,000	0,828

		Рефлектор (ТаблицяDPSTANTARTIZ.s)		
		VIROBDP	CAPITDP	INVESTDP
VIROBDP		-0,000	0,000	0,000
CAPITDP		0,000	0,000	0,000
INVESTDP		0,000	0,000	0,000

		Рефлектор (ТаблицяPPSTANTARTIZ.s)					Рефлектор (ТаблицяBSTANTARTIZ.s)			
		VIROBPP	CAPITPP	INVESTPP			VIROBB	CAPITB	INVESTB	
VIROBPP		-0,000	-0,000	-0,281			VIROBB	0,000	-0,000	-0,487
CAPITPP		-0,000	-0,000	-0,242			CAPITB	-0,000	0,000	0,386
INVESTPP		0,000	-0,000	0,486			INVESTB	-0,000	0,000	0,849

Рисунок 4 – Результати оцінювання економічної стійкості таких видів економічної діяльності як сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство; добувна промисловість і розроблення кар'єрів; переробна промисловість, будівництво

Наступним вектором дослідження є ідентифікація структури реальної економіки за допомогою розрахунку відносного показника структури як за кожен рік розглянутого часового діапазону, так і в динаміці. Реалізація даного етапу науково-методичного підходу до ідентифікації реальної структури економіки пропонується провести в наступній послідовності кроків:

1.1. Визначення відносного показника структури за видами економічної діяльності в розрізі кожного із показників ВВП, власний капітал та капітальні інвестиції за період з 2010 по 2015 рр:

$$VPS_{ijg} = \frac{k_{ijg}}{\sum_{i=1}^{19} k_{ijg}} \cdot 100\% \quad (4)$$

де k_{ijg} - абсолютне значення і-го виду економічної діяльності (від одного до 19, див. рядки таблиці 2) j-го року (від j=2010 до j=2015) в розрізі g-го показника (g=1 для ВВП, g=2 для власного капіталу, g=3 для капітальних інвестицій);

VPS_{ijg} - відносний показник структури і-го виду економічної діяльності j-го року в розрізі g-го показника;

1.2. Нормалізація ознакового простору моделі:

$$\tilde{k}_{ijg} = \frac{k_{ijg} - \min_j \{k_{ijg}\}}{\max_j \{k_{ijg}\} - \min_j \{k_{ijg}\}} \quad (5)$$

\tilde{k}_{ijg} - нормалізоване природнім методом значення і-го виду економічної діяльності j-го року в розрізі g-го показника;

1.3. Розрахунок середнього нормалізованого значення за видами економічної діяльності в розрізі кожного із показників ВВП, власний капітал та капітальні інвестиції за розглянутий проміжок часу:

$$\tilde{K}_{ig} = \frac{\sum_{j=2010}^{2015} \tilde{k}_{ijg}}{6} \quad (6)$$

де \tilde{K}_{ig} - середнє нормалізоване значення і-го виду економічної діяльності в розрізі g-го показника за досліджуваний проміжок часу;

1.4. Ідентифікація реальної структури економіки за видами економічної діяльності за кожен рік розглянутого часового діапазону:

$$SRE_{ij} = \frac{\sum_{g=1}^3 (\tilde{K}_{ig} \cdot VPS_{ijg})}{\sum_{i=1}^{19} \sum_{g=1}^3 (\tilde{K}_{ig} \cdot VPS_{ijg})} \quad (7)$$

де SRE_{ij} - структура реального економіки в розрізі і-го виду економічної діяльності j-го року.

1.5. Обчислення середньої структура реального економіки за всіма розглянутими видами економічної діяльності:

$$ASRE_i = \frac{1}{6} \sum_{j=2010}^{2015} SRE_{ij} \quad (8)$$

де $ASRE_i$ - середньої структура реального економіки за всіма розглянутими видами економічної діяльності.

Результати впровадження описаних вище кроків ідентифікації структури реальної економіки за допомогою розрахунку відносного показника структури представимо в табличному вигляді (таблиця 2).

Таблиця 2 - Структури реальної економіки України за видами економічної діяльності, %

Вид економічної діяльності	Рік						Середнє значення
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство	5,6	5,9	5,6	6,1	7,5	9,6	6,7
Добувна промисловість і розроблення кар'єрів	6,2	6,8	7,2	7,6	7,9	6,3	7,0
Переробна промисловість	19,8	20,5	27,1	27,6	29,9	25,0	25,0
Постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря	3,7	4,0	6,7	7,7	7,5	6,0	5,9
Водопостачання; каналізація, поводження з відходами	0,5	0,5	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6
Будівництво	16,4	15,0	8,4	8,7	8,4	8,5	10,9
Оптова та роздрібна торгівля; ремонт автотранспортних засобів і мотоциклів	8,4	8,2	9,3	9,0	7,0	6,2	8,0
Транспорт, складське господарство, поштова та кур'єрська діяльність	5,9	6,0	6,6	5,4	5,4	10,0	6,6
Тимчасове розміщування й організація харчування	0,8	0,7	0,7	0,7	0,5	0,3	0,6
Інформація та телекомунікації	3,7	3,7	2,3	2,1	1,6	4,1	2,9
Фінансова та страхова діяльність	2,2	1,8	5,7	5,2	4,7	3,3	3,8
Операції з нерухомим майном	3,4	3,6	5,2	5,5	4,0	2,9	4,1

Вид економічної діяльності	Рік						Середнє значення
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	
Професійна, наукова та технічна діяльність	3,9	4,2	3,3	3,0	4,8	6,2	4,3
Діяльність у сфері адміністративного та допоміжного обслуговування	7,2	6,8	5,4	5,5	5,5	5,0	5,9
Державне управління й оборона; обов'язкове соціальне страхування	2,5	2,5	2,1	1,7	1,8	2,8	2,2
Освіта	7,9	7,8	1,4	1,4	1,3	1,3	3,5
Охорона здоров'я та надання соціальної допомоги	1,2	1,0	1,2	1,0	0,9	1,1	1,1
Мистецтво, спорт, розваги та відпочинок	0,5	0,5	0,7	0,8	0,6	0,5	0,6
Надання інших видів послуг	0,3	0,4	0,3	0,3	0,3	0,2	0,3

Таким чином, в структурі розглянутих 19-ти видів економічної діяльності найбільша питома вага припадає на переробну промисловість, для якої відносний показник структури складає 24,97%. Приблизно однакова питома вага (від 6 до 7%) припадає на два види економічної діяльності: сільське господарство, лісове господарство та рибне господарство; добувна промисловість і розроблення кар'єрів. В той же час, найменші значення (менше 1%) в структурі видів економічної діяльності займають: водопостачання; каналізація, поводження з відходами; тимчасове розміщування й організація харчування; мистецтво, спорт, розваги та відпочинок; надання інших видів послуг.

Висновки. Таким чином, набули подальшого розвитку науково-методичні засади дослідження взаємозв'язку базових параметрів розвитку видів економічної діяльності в Україні, на основі причинного моделювання. Це дозволило, встановити напрямок, силу та кількісне вираження залежності трьох базових векторів функціонування кожного виду економічної діяльності, а саме: розвиток виробництва (ВВП), нагромадження капіталу (власний капітал) та інвестиційна привабливість (капітальні інвестиції).

Паралельно з цим, було запропоновано визначати структуру економіки України, на основі розрахунку питомої ваги інтегрального показника, що включає ВВП, власний капітал та капітальні інвестиції. Це дозволило, отримати об'єктивну структуру економіки України зважаючи на різні вектори розвитку кожного виду економічної діяльності.

Дане дослідження створює наукове підґрунтя та інформаційну базу для подальшого дослідження реструктуризації економіки під впливом екологічного імпульсу. Тобто, вхідні параметри та базові закономірності між релевантними показниками для проведення ефективної реструктуризації в майбутньому вже встановлені. Актуальним виступатиме здійснення впливу на наявну структуру економіки України екологічного фактору та дослідження реакції на це встановлених параметрів взаємозв'язку між виробництвом, капіталом та інвестиційною привабливістю видів економічної діяльності.

Перелік посилань:

1. Білоброва Т.О. Галузева структура економіки як передумова формування національної конкурентоспроможності : міжкраїнові порівняння / Т.О. Білоброва, Н.Г. Базавлук // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2012. – № 3. – С. 28–31
2. Геєць В. М. Структурні зміни та економічний розвиток України / В. М. Геєць, Л. В. Шинкарук, Т.І. Артьомова. – К. : Експрес, 2011. – 696 с.
3. Крючкова І. В. Структурна гармонізація економіки України як чинник економічного зростання / І.В. Крючкова. – К. : Експрес, 2007. – 520 с.
4. Луцків О. М. Особливості та передумови структурної трансформації економіки регіону / О.М. Луцків, М. С. Габрель // Науковий вісник НЛТУ України. - 2013. - Вип. 23.10. - С. 216-222.
5. Лютий І. О. Фактори структурної перебудови економіки України / І. О. Лютий // Вісник Київського університету імені Тараса Шевченка. Серія "Економіка". – 1999. – Вип. 40. – С. 71–73.
6. Структурні перетворення в Україні: передумови модернізації економіки / А. П. Павлюк, Д.С. Покришка, Я. В. Белінська [та ін.]; за ред. Я. А. Жаліла. – К. : НІСД, 2012. – 104 с.

7. Структурні трансформації в економіці України: динаміка, суперечності та вплив на економічний розвиток : наукова доповідь / [Шинкарук Л.В., Бевз І.А., Барановська І.В. та ін.] ; за ред. чл.-кор. НАН України Л.В. Шинкарук ; НАН України, ДУ «Ін-т екон. та прогнозув. НАН України». – К., 2015. – 304 с
8. Фукс Є. Структурна модернізація національної економіки як умова підвищення її конкурентоспроможності / Є.А. Фукс // Формування ринкової економіки. – 2010. – № 23. – С. 24-34
9. Чайка Ю.М. Галузеві трансформації економіки України / Ю.М. Чайка // Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. – 2013. – № 4. – С. 21–25.
10. Шинкоренко Т. П. Структурні зміни в економіці України: порівняння із загальносвітовими тенденціями // Економіка і прогнозування. - 2006. - № 1. - С. 77-92.

Стаття надійшла: 01.02.2017 р.

Рецензент: д.е.н., доц. Горовий Д.А.

Рецензент: д.е.н., проф. Мельник Л.Г. (Сумський державний університет).

УДК 338.48

JEL Classification: L 830

СТРАТЕГІЇ РОСТУ ГОТЕЛЬНОГО БІЗНЕСУ. ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИЧНА РЕАЛІЗАЦІЯ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ

Рябев А. А.

Харківський національний університет міського господарства ім. О. М. Бекетова

Анотація. Розглядаються проблема розвитку сфери туризму в Україні за рахунок забезпечення розвитку ринку готельного господарства. У якості однієї з основних проблем відмічаються необхідність підвищення державної активності в цій сфері не лише за рахунок законодавчої та виконавчої діяльності. Також піднімається питання необхідності насичення готельного ринку бюджетними засобами розміщення, оскільки розвиток ринку готельного господарства України відбувається з деяким перекосом у бік його насичення готельними підприємствами середньої та вищої цінової категорії. Забезпеченість же бюджетними засобами розміщення залишається по за увагою інвесторів не зважаючи на те, що подібні засоби розміщення здатні стимулювати розвиток туризму за рахунок забезпечення попиту з боку молоді, яка бажає мандрувати, але не має для цього значних фінансових запасів. Також в статті приділяється увага необхідності забезпечення з боку держави гарантованого рівня якості послуг, що можуть надавати бюджетні засоби розміщення. Для вирішення виділених проблем розглянуто стратегії росту бізнесу та наведено приклад їх практичної реалізації готельними підприємствами. Окремо приділено увагу державній діяльності на ринку надання готельних послуг та оцінено їх вплив (на прикладі Республіки Іспанія). На основі аналізу було доведено, що активізація діяльності держави на готельному ринку можлива за рахунок створення мережі бюджетних засобів розміщення у вигляді муніципального житлово-комунального підприємства „Хостел”. Також наведено обґрунтування того, що діяльність подібної мережі засобів розміщення здатна гарантувати надання якісних послуг, підвищити конкуренцію на готельному ринку у бік його покращення. Автор статті відзначає, що створення муніципального житлово-комунального підприємства „Хостел” здатне посилити всю туристську інфраструктур шляхом залучення до цього відповідних навчальних закладів з підготовки фахівців з готельної справи з послідовним працевлаштуванням, збільшаться податкові відрахування, збільшиться та ін.

Ключові слова. житлово-комунальне підприємство, хостел, бюджетне розміщення, збалансований готельний ринок, задоволення попиту.

GROWTH STRATEGY FOR HOTEL BUSINESS. THEORY AND PRACTICAL IMPLEMENTATION AT THE STATE LEVEL

Anton Ryabev

Oleksii Beketov National University of Urban Economy in Kharkiv

Summary The problem of tourism development in Ukraine is considered at the expense of ensuring the development of the hotel market. One of the main problems is the need to increase state activity in this sphere not only through legislative but executive activities. Also, the question of the need to saturate the hotel market with budgetary accommodation facilities is being raised, as the development of the hotel market in Ukraine is taking place with a certain skew towards saturation by hotel companies in the middle and higher price categories. The availability of budgetary accommodation facilities remains on the attention of investors, despite the fact that such